

Kunnskapsdepartementet
postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår dato 14.09.2006
Deres dato 15.05.06
Vår referanse jws
Deres referanse 200601145

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE MED FORSLAG OM ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOVENS BESTEMMELSER OM FAG- OG YRKESOPPLÆRINGEN

Vi viser til høringsbrev med rapport av 15. mai 2006.

1. Innledning

Da arbeidet med å lage det nye Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) var avsluttet i 2003, reiste Næringslivets Hovedorganisasjon spørsmål om det ikke burde igangsettes et tilsvarende arbeid for å se på organiseringen av det regionale apparatet for fag- og yrkesopplæringen. Vi var derfor svært fornøyd da dette arbeidet ble besluttet startet opp i februar 2005. Etter vår vurdering ville ikke en nødvendig revisjon av organene for fag- og yrkesopplæringen kunne anses fullført uten at også arbeidet i de regionale organene ble tatt opp til vurdering.

Næringslivets Hovedorganisasjon har som medlem i arbeidsgruppen deltatt aktivt i arbeidet med utarbeiding av rapporten.

Vi vil understreke at forslagene i rapporten er resultatet av inngående drøftelser mellom deltakerne i arbeidsgruppen. I tillegg har spørsmålene vært diskutert i forskjellige fora tilknyttet så vel NHO som andre organisasjoner. Det er ingen grunn til å legge skjul på at miljøer tilknyttet NHO-fellesskapet for flere av forslagene del gjerne hadde sett at arbeidslivet var blitt gitt sterkere innflytelse.

Når NHO under arbeidet fant å kunne gå for forslagene slik som de foreligger i rapporten, er det ut fra en totalvurdering av helheten i rapporten. Vi vil derfor sterkt advare mot at høringen gir som resultat at det foretas endringer i arbeidsgruppens forslag som bidrar til å forrykke den balansen som er innebygd mellom forslagene i rapporten.

Vi har imidlertid enkelte lovtekniske forslag til endringer som vi vil komme tilbake til nedenfor. Etter vår vurdering vil disse ikke forandre på intensjonene i rapporten.

2. Yrkesopplæringsnemndene

Generelt

Mange av våre representanter i yrkesopplærings-nemndene opplever forslagene til ny ordning som om de har mistet instruksjonsmyndighet som de på bakgrunn av vel innarbeidet praksis har hatt i mange år. De har liten forståelse for at forvaltningsrettslige prinsipper skal føre til forandringer, i og med at gjeldende regelverk i forvaltningsloven har bestått uendret i årevis uten at det tidligere er vist til juridiske og administrative problemer. Hvorfor det nå skal være behov for endringer, stiller de seg av denne grunn uforstående til.

Når NHO har valgt å akseptere de forvaltningsmessige argumentene som relevante for saken, er det fordi vi oppfatter forslagene som en god mulighet for arbeidslivet til å øke sin reelle innflytelse over fag- og yrkesopplæringen. Vi har erfart at den nye ordningen for SRY har ført til at arbeidslivets synspunkter lettere får gjennomslag i sentralforvaltningen, og vi ser for oss at det samme vil kunne skje i forhold til fylkeskommunene.

For å oppnå dette, må kontakten mellom fylkeskommunen, både på det administrative og det politiske planet, og yrkesopplæringsnemnda bygges ut og praktiseres på en annen måte enn det som skjer mange steder i dag. Vi har flere gode eksempler på fylkeskommuner som er lydhøre overfor yrkesopplæringsnemndene og som bruker dem aktivt. Men dette er ikke tilfellet alle steder.

Det nye systemet må over hele landet bygges opp slik at yrkesopplæringsnemndas innflytelse på områder hvor nemnda besitter kompetanse, virkelig blir tatt hensyn til. Fylkesmannens tilsynsapparat bør instrueres til å påse at dette blir en realitet.

Oppgaver

Når det gjelder oppgavene som etter forslaget til ny ordning er tillagt yrkesopplærings-nemndene, anser vi utvidelsen til å gjelde hele fag- og yrkesopplæringen, også den delen som foregår i skole, som en av de viktigste delene av nyordningen. NHO hadde gjerne sett at departementet overfor fylkeskommunene ga klart uttrykk for hvordan man ser for seg at dette bør gjennomføres. Vi er klar over at departementet ikke kan gi pålegg til fylkeskommunene om hvilken praksis de bør følge. Men det vil heller ikke være tjenlig at det utvikles et antall praksiser på dette feltet som tilsvarer antall fylkeskommuner.

Organisering

Arbeidsgruppen foreslår ikke et bestemt antall medlemmer i yrkesopplæringsnemndene, men nøyer seg med å påpeke at arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, samt elev, lærekandidat eller lærling skal være medlem av nemnda. Dessuten sies det at arbeidslivet alltid skal ha flertallet i nemnda. NHO synes dette er en fleksibel og god ordning, som vil gi anledning til å sette sammen nemndene slik som lokale forhold tilsier. Samtidig vil vi advare mot at nemndene blir for store, det vil kunne gå ut over nemndas muligheter for å kunne arbeide på en rasjonell og optimal måte.

Vi har også den kommende nyordningen av den regionale forvaltningen i tankene i forhold til organiseringen av yrkesopplæringsnemndene. Flere alternativer vil også her kunne bli aktuelle. NHO vil gjerne komme nærmere tilbake til dette spørsmålet når man vet mer om hvordan den nye regionale inndelingen vil bli seende ut.

Forholdet mellom fylkeskommunenes "ordinære" politiske organer og yrkesopplærings-nemndene har vært ulikt innrettet landet rundt. Så lenge fylkeskommunene ikke er organisert etter en felles enhetlig modell, antar vi at disse forskjellene fortsatt vil bestå. NHO mener det vil være av vesentlig betydning for å få organisert og tilrettelagt fag- og yrkesopplæringen på best mulig vis at kontakten mellom de ordinære politiske organene og yrkesopplærings-nemnda styrkes. Begge parter vil høste gevinster av forbedret kontakt. Det kan gjøres på mange måter. I flere fylkeskommuner er det etablert velfungerende modeller som kan tjene som mønster for andre. Vi ser det ikke som vår oppgave å peke på at den eller den modellen er å foretrekke. Lokale forhold vil ofte spille inn i en slik situasjon.

3. Opplæringskontorene

I forhold til opplæringskontorene og deres rolle setter vi pris på den oppryddingen og klargjøringen som nå er gjennomført. Vi tror alle parter vil være tjent med forslagene slik de foreligger, og at de vil bidra til økt kvalitet i fag- og yrkesopplæringen. Vi ser at det kan bli litt mer arbeid for fylkeskommunene enn før i forbindelse med godkjenning av lærebedrifter, men dersom dette til gjengjeld gir økt kvalitet i opplæringen, mener vi det vil være en akseptabel pris. For øvrig har vi tiltro til at fylkeskommunene i løpet av kort tid vil utvikle gode rutiner for dette, som på en enkel måte ivaretar godkjenningsprosedyrens formål.

Fra enkelte hold er uttrykt bekymring over at forslaget om rapporteringsplikt ved endringer i sammensetningen av medlemsstokken i opplæringskontoret, skal føre til unødige problemer gjennom bl.a. lang saksbehandlingstid i fylkeskommunen. Etter vår vurdering bør det være mulig å etablere enkle rutiner som bidrar til at slike problemer ikke oppstår.

Kravene til innholdet i den årlige rapporten fra lærebedriften må heller ikke gjøres for rigorøse. Hvor et opplæringskontor koordinerer og har ansvaret for opplæringen, bør det være tilstrekkelig at opplæringskontoret avgir en slik rapport.

Også på dette området antar vi departementet i samarbeid med interesserte parter vil utforme nærmere forskrifter.

4. Andre aktører

Instruktørens rolle

Arbeidsgruppen har også tatt for seg andre aktører i fag- og yrkesopplæringen. NHO er tilfreds med at instruktørens rolle nå blir lovfestet. Instruktøren er av avgjørende betydning for at opplæringen skal bli best mulig. Dette tilsier at det skal stilles krav til instruktøren. Her må man vokte seg vel for å gå for langt. De færreste instruktører har noen form for pedagogisk utdanning. Hvis dette skulle bli et krav, vil et stort antall instruktører, og blant dem de aller dyktigste, ikke lenger kunne fylle oppgaven. Vi vil derfor sterkt anbefale at det i loven ikke settes strengere krav enn det som er foreslått av arbeidsgruppen. Videre vil vi anbefale at man i de kommende forskrifter er forsiktig med å formulere krav til instruktøren. NHO regner for øvrig med å bli tatt med på råd i forskriftsarbeidet.

Faglig leder

Også når det gjelder faglig leder mener vi at forslaget er tilstrekkelig som det foreligger.

5. Arbeidsgivers ansvar for lærlinger/lærekandidater

Fra tid til annen har spørsmålet om arbeidsgiveransvaret for lærlingen/lærekandidaten kommet opp som et problem. NHO er derfor fornøyd med at dette spørsmålet gjennom forslagene til ny § 4-2 er løst på tilfredsstillende vis. Vi synes også regelfestingen av forholdet mellom lærekontrakt/opplæringskontrakt på den ene side, og arbeidskontrakt på den annen side, er et godt bidrag til klargjøring av dette kompliserte spørsmålet.

6. Fylkeskommunens ansvar

Til slutt vil vi gi vår tilslutning til bestemmelsene som klart understreker fylkeskommunens endelige ansvar for at opplæringen holder kvalitetsmessig mål. Med mulighetene for alternative opplæringsløp som åpnes gjennom de allerede vedtatte bestemmelsene i § 3-3, 4. ledd, samt "Kunnskapsløftets" bestemmelser om Programfag til valg og Prosjekt til fordypningsordningen, er denne understrekningen av ansvaret en viktig forutsetning for at ordningene skal fungere.

7. Lovtekniske forhold.

Fleksibilitet i opplæringen

Vi vil rette oppmerksomheten mot forslaget til ny tekst i § 3-3, 4. ledd, 1. setning.; " .. som fastset avvik frå den fastsatte opplæringsordninga." Det er vist til at denne teksten ikke følger opp intensjonen om fleksibilitet i opplæringsløpet. Andre ordninger, så som 0 + 4, 1 + 3, vil også være ordinære ordninger innenfor systemet, og bør derfor ikke betegnes som avvik.

NHO mener dette er et viktig poeng, og vil derfor foreslå at tidligere lovtekst i stedet blir benyttet, dog slik at det står: "... eller opplæringskontrakt som fastset at heile eller ein større del av opplæringa skal skje i bedrift."

Tilpassing av produksjonen

Teksten i forslaget til § 4-4, 1. setning kan oppfattes litt uheldig. Som den står kan det oppfattes som om lærebedriftens produksjon skal tilpasses opplæringen. Vi er selvfølgelig klar over at det ikke er meningen, men at hensikten er å poengtere at opplæringen som gis i bedriftstiden skal bidra til at målene i læreplanen oppfylles. Dette illustreres klart i siste setning i første ledd, som handler om at deler av opplæringen må gis i annen bedrift. Det vil være aktuelt hvor lærebedriftens ordinære virksomhet omfatter bare deler av faget, og lærlingen/lærekandidaten må få den resterende delen av opplæringen i en annen bedrift.

For å klargjøre hva dette dreier seg om, vil vi foreslå at teksten i 1. setning endres ved at ”produksjon og” tas ut. I forhold til opplæringen er det målene i læreplanen som har betydning. Og for å nå dem vil lærebedriften nødvendigvis måtte ha i tankene hva slags oppgaver lærlingen/lærekandidaten skal settes til.

8. Saksbehandlingsspørsmål

Til slutt vil vi peke på at det i forbindelse med forskriftsarbeidet vil være aktuelt å ta for seg spørsmål som også går på fylkeskommunenes saksbehandling. Formålet vil være å etablere gode og enkle rutiner som oppfyller lovens krav uten å legge unødige byrder på lærebedriftene.

Med hilsen

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

Område Arbeidslivspolitik

Sigrun Vångeng

Direktør